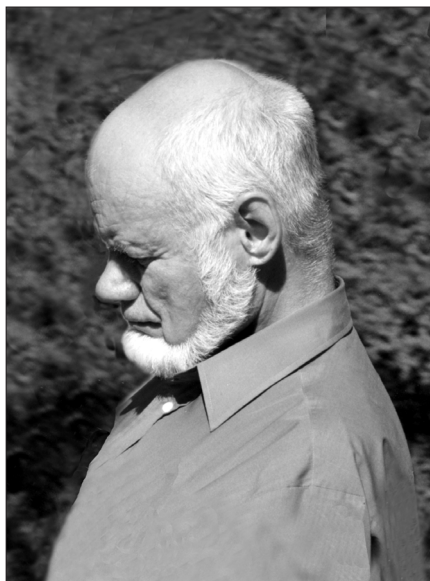

SOMIJAS VIDUSLAIKU PIĻU PĒTNIEKŠ
DR. KNUTS HEMINGS DRAKE
(06.03.1927.–19.02.2013.)

Andra Caunes foto 1999. gadā

Februāra beigās skandināvu kolēģi atsūtīja sēru vēsti, ka pēc vairāku mēnešu slimības 85 gadu vecumā mūžībā aizgājis vecākās paaudzes Somijas viduslaiku piļu pētnieks Dr. Knuts Drake. Viņš bija Latvijas viduslaiku arheologiem labi pazīstamā konferenču cikla un rakstu krājumu sērijas “*Castella Maris Baltici*” dibinātājs, izcils pētnieks un organizators, kā arī labs padomdevējs jaunāko paaudžu viduslaiku arheologiem un seno celtniecības pieminekļu izzinātājiem.

Knuts Drake studijas uzsāka dzimtās pilsētas Helsinku Universitātē, bet turpināja Lundas Universitātē, kur 1953. gadā ieguva bakalaura grādu, specializējoties vēsturē, arheoloģijā un mākslas vēsturē. Pēc maģistra darba aizstāvēšanas Helsinkos 1956. gadā viņš uzsāka celtniecības arheoloģijas pētījumus Hemenlinnas pilī un 1968. gadā vācu valodā publicēja Helsinku Universitātē aizstāvēto filozofijas doktora disertāciju par Hemenlinnas pils izpēti rezultātiem “*Die Burg Hämeenlinna im Mittelalter: Eine baugeschichtliche Untersuchung*”. Grāmata balstīta uz

rūpīgu pils būvvēstures izpēti, jo iepriekš par to bija izteikti pretrunīgi viedokļi. Bez tam darbā atrodams daudz salīdzinājumu ar kaimiņvalstu, sevišķi Baltijas pilīm. Jāatzīmē, ka 50. un 60. gados viens no labākajiem viduslaiku arhitektūras pazinējiem un pētniekiem Zviedrijā bija Otrā pasaules kara laikā no Igaunijas emigrējušais mākslas vēsturnieks Armīns Tūlse, pazīstamās grāmatas *“Die Burgen in Estland und Lettland”* (1942) autors. K. Drake mūsu sarunās vairākkārt atzīmējis, ka uzskata sevi par Tūlsey skolnieku, tā uzsverot arī savu interesi par Baltijas valstīm un no Tūlsey grāmatām un personīgām sarunām iegūtās labās zināšanas par mūsu viduslaiku pieminekļiem.

Būdams labs organizators, K. Drake jau 1959. gadā nodibināja Hemenlinnas pils vēstures biedrību, no 1964. līdz 1970. gadam bija Hemenlinnas pilsētas vēstures muzeja direktors, kā arī vienlaikus Hemenlinnas pilsētas vēstures biedrības priekšsēdētājs. Viņš aizrautīgi nodarbojās ar Hemenlinnas pils restaurēšanu, novārtā pamestā nocietinājuma – 20. gs. pirmās puses cietuma mūros atjaunojot viduslaiku telpas un izveidojot iespaidīgu pili – muzeju, kā arī piedalījās citu Somijas viduslaiku pilsdrupu (*Raasepori/Raseborg, Kastelholm*) izpētē un restaurācijas projektu izstrādē. Vienlaikus ar organizatorisko un administratīvo darbu tapa arī publikācijas – grāmatas par Esbo baznīcu (1958), Raseborgas pili (1991), Turku muzeja simt gadus (1881–1981) ilgo vēsturi (1995), raksti par Hatulas baznīcu (1967, 1968) un vairākkārt par Turku Domu, kā arī daudzas publikācijas starptautisku konferenču rakstu krājumos.

1972. gadā K. Drake pārcēlās uz Somijas rietumdaļu, lai kļūtu par Turku akadēmijas mākslas vēstures nodaļas asociēto profesoru. Pēc tam no 1973. līdz 1990. gadam viņš bija Turku pilsētas muzeja direktors. Paralēli viņš veica pedagoģisko darbu, strādājot par docentu vairākās universitātēs. 1986. gadā viņš kļuva par Turku Universitātes asociēto profesoru viduslaiku arheoloģijā.

Pirmo reizi Latvijā K. Drake ieradās jau 1972. gada janvārī, kad tikās ar Vēstures institūta arheoloģijas nodaļas vadītāju Ēvaldu Mugurēviču un pārrunāja viduslaiku piļu izrakumu un konservēšanas jautājumus. 80. gados K. Drake Turku organizēja vairākas konferences par viduslaiku arheoloģijas jautājumiem. 1980. gadā Ē. Mugurēvičam bija iespēja ar referātu piedalīties 4. starptautiskajā somugristikas kongresā Turku un vērot sakoptās Hemenlinnas un Kastelholmas pilis, kuru izpētē bija piedalījis arī K. Drake.

Neilgi pirms pensionēšanās K. Drake 1990. gadā nodibināja Somijas Viduslaiku arheoloģijas biedrību, kuras priekšsēdētājs bija līdz 1997. gadam. 90. gados viņš vadīja arī Somijas akadēmijas iniciēto Turku pils projektu. 2011. gadā par lielo ieguldījumu viduslaiku celtniecības pieminekļu

izpētē un atjaunošanā Zviedrijas senatnes pieminekļu biedrība Dr. Knutu Draki apbalvoja ar prestižo Oskara Monteliusa medaļu.

Kā jau minēts, K. Drake bija simpoziju cikla “*Castella Maris Baltici*” dibinātājs, 1991. gadā Somijā organizējot pirmo starptautisko Baltijas jūras piļu pētnieku konferenci un 1993. gadā izdodot pirmo referātu krājumu. Jau uz pirmo konferenci viņš atsūtīja ielūgumus vairākiem Latvijas piļu pētniekiem, bet dažādu apstākļu dēļ uz Somiju aizbrauca tikai Bauskas pils arheologs prof. Andris Caune. Toties nākamajā konferencē Zviedrijā 1993. gadā Latviju pārstāvēja jau četri arheologi – prof. Jānis Graudonis, prof. A. Caune, prof. Ē. Mugurēvičs un Dr. Ieva Ose. Līdz ar to K. Drake Latvijas piļu pētniekiem bija pavēris ceļu starptautiskiem kontaktiem, kas vēl arvien sekmīgi turpinās. K. Drake aizrautīgi dzīvoja līdz visām nākamajām “*Castella Maris Baltici*” konferencēm, kas ik pēc diviem gadiem notiek kādā no Baltijas jūras piekrastes valstīm. Viņš piedalījās vairāku rakstu krājumu izdošanas organizēšanā, bieži vien pats lasīja referātus, kā arī nesavtīgi gādāja kolēģiem nepieciešamo zinātnisko literatūru. 2005. gadā viņš apmeklēja Latviju un piedalījās Latvijas vēstures institūta un Turaidas muzejrezervāta organizētajā konferencē “*Castella Maris Baltici* 8”. Kad 2009. gadā Somijā notika “*Castella Maris Baltici*” 10. konference, K. Drake bija galvenais gids vāciski runājošajiem dalībniekiem ekskursijās uz viduslaiku pilīm.

Ir noslēdzies izcila Somijas viduslaiku pieminekļu pētnieka mūžs, bet ir palikušas Knuta Drakes publikācijas un ar viņa zināšanām un padomu restaurētie pieminekļi. Arī siltas atmiņas par viņu kā Baltijai īpaši draudzīgi noskaņotu cilvēku vēl ilgi paliks daudzu Latvijas kolēģu vidū.

Ēvalds Mugurēvičs, Ieva Ose